

se prečita in po mali popravki odobri. Ker niso bili računni vsled odsotnosti blagajnika na zadnjem občnem zboru še zaključeni, poda tov. Rozman na današnjem zborovanju poročilo o stanju blagajne. Računi se uredijo. Nato je sledilo predavanje tov. Skala o »Seksualni vzgoji v ljudski šoli«. Jedro tega govora je bilo, da naj učitelji krepki učencem trdno voljo in vzgaja ieklene značaje. Zanimivo predavanje smo poslušali z največjo pozornostjo. Predsednik se tovarišu pristrčno zahvali za temeljito obravnavanje tega vprašanja in želi, da se za prihodnje zborovanje oglasi kateri izmed tovarišev s kakšnim zanimivim predavanjem. Končno se je razpravljalo vprašanje učiteljskih plač. Društvo se obrne na Zavezo, da nam objavi, po katerih načelih so urejene naše plače, ker iste v več slučajih niso pravilno preračunljive.* Ker ni bilo nobenega predloga, jih je predsednik zaključil zborovanje. Prihodnje zborovanje bo dne 8. aprila v Skaljah. Pričakuje se polnoštevilno udeležbo.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo 4. marca, drugič v tem letu ob prav dobri udeležbi v restavraciji „Maribor“ ob pol 11. uri.

Predsednik otvori zborovanje in pozdravi gosta državnega poslanca g. profesorja Voglarja ter nekatere novo pristopile ude. Nato opozori zborovalce, da je še vedno nekaj učiteljstva, ki stoji ob strani, ni organizirano ozir. ne plača redno članarine. Predlaga, da se dotične nominira. Se sprejme. Po imenovanju se razjasnijo nekatere pomote, ostalim pa se nudi prilika, da takoj poravnajo zaostalo članarino, kar se je tudi zgodilo.

Nato sledi poročilo tov. Požegar o stalšču, ki ga naj zavzema učiteljsko proti občinskim volitvam.

Tov. Požegar je načel to pereče vprašanje iz pedagoškega vidika. S kremenitimi in k srcu segajočimi besedami nam je slikal čisti demokratizem, ki je le drugo ime za nesebično človekoljubje in je organizacija ljudi na podlagi socialne enakopravnosti in svobode. Govoril je o tem, kako vcepiti mladini spoznanje, da naj spoštujejo delo, pošteno delo vsakogar in najsibo isto po površnih nazorih še tako nizko, ker je vsako delo potrebno za telesni in duševni obstoj človeka. Ne gre zapostavljati gotove sloje, ker se vsi potrebujejo in so vsi enakovredni.

Vprašanje, kakšni stranki se naj pridruži učiteljsko pri občinskih volitvah, je pustil odprto iz 3 razlogov. Prvič smo samo stanovska organizacija, drugič volitve še niso pred durmi, 3. je stvar razsodnosti in svobode vsakega, kako se bo odločil.

Koreferent tov. Lesjak je govoril o poštenosti v pol. bcju in svetoval, da se učitelj drži bolj v ozadju. Ni dobro radi ugleda, ki ga rabi vsak vzgojitelj, da se postavi za organizatorja te ali one skupine, ker se vsaka bojuje z vsemogočimi sredstvi. Delajmo za vzgojo značajev, ker le isti pomenjajo napredek v vsakem narodu.

Obema temeljnima se predsednik zahvali za govorniško razmišljanje o tem vprašanju. Zadnja točka je volitev pevovodje in prijave pevcev in pevk. Pevovodjem je izvoljen enoglasno tov. Vauda. Stroške za nabavo not prevzame društvo.

Govori se tudi o oprostitev učencev čez poletje. V interesu vzgoje in pouka je, da se takšne prošnje ne podpirajo, kjer ni neobhodna potreba. Po več kot 3 in pol urnem zborovanju zaključil predsednik isto. Prihodnje zborovanje se vrši prvi četrtletnega maja. Tajnik.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje na cvetno nedeljo dne 28. sušca t. l. ob pol 10. uri dopoldne v šoli na Hrastniku s temle vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Letno poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 4. Volitve dveh računskih pregledovalcev društv. računa. 5. Določitev članarine, ki se naj pobira za tekoče leto. 6. Ugotovitev števila društvenih članov in onih oseb učiteljskega stanu, ki so izven naše organizacije. 7. Volitve novega odbora. 8. Določitev knjig in časnikov, na katere se naj društvo naroči. 9. Predlogi, navzeti in slučajnosti.

Pred zborovanjem pevska vaja. Vse, ki se zavedajo vrednosti dobre organizacije, vabi k udeležbi odbor.

+ Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja je zborovalo dne 11. 3. 1920. v Ortneku. Temeljitemu referatu ravnatelja Merviča o šolskem zak. načrtu je učiteljsko sledilo z vsem zanimanjem. — Drugo točko dnevnega reda je izponila debata o ustanovitvi skupne stanovske organizacije.*

*) Glej današnji tozadevni članek! Ured.

*) Sprejete resolucije smo izročili vodstvu »Zaveze«. Op. uredn.

Prihodnje zborovanje dne 15. maja v Loškem potoku. Da se vsi snidemo tam!

+ Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. marca v Gomilskem. Udeležba je bila lepa. Tov. predsednik je pozdravil novo članico tov. Svetinovo, gosta tov. Sevnika in Rismala.

Med dopisi je bil čitan članski izkaz. Iz tega je razvidno, da je razun ene tovarišice vse učiteljsko našega okraja vključeno v našem društvu. Skrb nam bo, da pride i ta med nas!

Članarina za to leto se je določila na 70 K. Bila je od vseh članov vplačana, deloma letno, deloma polletno. V tem oziru je torej izpolnjena dolžnost!

Lepa in zanimiva točka je bilo predavanje tov. Sevnika: »Potovanje po Rusiji in Sibiriji«.

Tov. Sevnik, ki se je boril kot Slovan-legionar za svobodo majke Rusije, pozna njeno zemljo in njen rod.

Predočil nam je večinoma njene razsežnosti, krasoto in neizčrpnosti naravnih zakladov in velika dela njene kulture. Jasna je ta slika, ponos slovanskega rodu!

Nato pa nam je predavatelj odprl knjigo iz sodobnega življenja trpeče Rusije, v tej knjigi je opisano brezmejno trpljenje slovanske majke, gorje narodovo, ki sega do neba!

Velika je Rusija in globoka je duša njenega rodu. — Mišljenje, čustvovanje in zrtev njena ne pozna mej. Velike zrtve pa so v zgodovini narodov prorokba velikih dni. — Zato pa je njena boj boj Slovanov; njen spas spas Sovanov. —

Tov. predsednik se je predavatelju v imenu vseh presrečno zahvalil. Razveselila nas je obljuba tov. Sevnika, da nam prihodnje odpre nov list v knjigi ruskega življenja.

Med predlogi smo sprejeli sledeče:

1. Učiteljsko naj se izposluje izposojevanje knjig iz »Licealne knjižnice« v Ljubljani.

2. Kmetijsko društvo naj pošilja vsem šolam v Sloveniji list »Kmetovalec«.

3. Tovarišem bodi prost vstop v naša okr. učit. društva. To v smislu okrožnice »Zaveze« od decembra 1919. in ne v smislu »Tovariša«, po katerem naj bi društva sodila o sprejemu.

Pevska vaja je zaključila zborovanje. Tajnica.

Kronika.

= Načrt naše ustave. Iz Beograda poročajo, da so za tekoči teden pozvani v Beograd strokovnjaki t. j. profesorji ljubljanske in zagrebške univerze, ki naj skupno z onimi beograjske univerze izdelajo načrt osnove za ustavo kraljestva SHS.

= Glede zamenjave kronskih bankovcev prinaša Uradni list nove določbe, katerih najvažnejše bi bile: 1. Tisočkronski bankovci se vzamejo iz prometa nepreključno v roku, predpisanem v členu 7. naredbi o tem, kako je jemati iz prometa kronske bankovce Avstro-ogrške banke (l. br. 1696 z dne 3. febr. 1920), in v členu 13. pravilnika o tem, kako je jemati iz prometa kronske bankovce (l. br. 2460 z dne 7. febr. 1920), do dne 5. marca v Srbiji in Crni gori in do dne 15. marca v drugih pokrajinah kraljestva. 2. Rok, do katerega je stokronske bankovce vzeti iz prometa, je podaljšan do dne 15. aprila 1920. 3. Rok, do katerega je petdesetkronske, dvajsetkronske in manjše kronske bankovce vzeti iz prometa, se objavi naknadno. 4. Naposled se tudi dinarski bankovci Narodne banke kraljevine Srbije vzamejo iz prometa v smislu člena 21. zakona o Narodni banki kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Roki, do katerega je treba bankovce vzeti iz prometa, se nikakor ne bodo podaljšali. Po preteku teh rokov izgube zaostali bankovci vsako veljavno zakonitega plačilnega sredstva v naši državi.

= Novo narodno podjetje. Največje in najvažnejše tovarniško podjetje v Sloveniji so bile papirnice Vevče, Goričane in Medvode. Dosedaj je bila lastnica nemška družba. Te dni je prevzela tovarne nova družba za 15 milijonov kron. V upravnem svetu je 7 Jugoslovanov, 1 Čeh, 1 Amerikanec in 2 Nemca. Tovarne se bodo razširile tako, da se bo že čez par mesecev moglo izdelovati 120 vagonov papirja več. Nova družba je podarila za ljubljansko univerzo 100.000 K ter tako pokazala svoj narodno-kulturni značaj.

Po slovanskem svetu.

Iz češkoslovaške republike.

—c. Češki minister prosvete o nalogah šole. Na shodu županov — socialistov v Pragi dne 8. grudnia l. l. je razvijal mi-

nister prosvete Habrman svoj program tako-le:

Dovolite, da se v kratkih besedah dotaknem našega šolskega programa, da na kratko očrtam, kako si predstavljam šolsko politiko. Predvsem moram poudariti, da je moj šolski program in moja šolska politika sedaj, ko sem minister, prav taka, kakoršna je bila, ko sem bil še prost delavec, demokrat in navaden poslanec, to je: šolstvo, od ljudske pa do najvišjih šol, se mora opustiti poslednje vezi klerikalizma in nepotrebnega birokratizma. Svoj program ponavljam povsod, kamor pridem, ne samo na delavskih shodih, ampak tudi na zborovanjih učiteljev in profesorjev, sploh povsod, kjer se mi nudi dobra prilika. Hočem namreč, da so si gospodje učitelji in profesorji konečno na jasnem, da je stara Avstrija mrtva, da se tudi oni gospodje, ki so bili vpreženi v avstrijski jarem in vlekli 10, 20, 30, 40 let, ki se prav težko orijentirajo, konečno zavedo, da je danes nova doba, nov duh, da se stari nikdar več ne povrne.

Prijatelji, deloval sem v tem smislu, da bi se čutil učitelj v šoli popolnoma svobodnega in to ne samo kot občan, temveč tudi kot učitelj in vzgojitelj. Poskrbel sem, kolikor so mi dopuščali še danes veljavni stari zakoni, z naredbami, da se je to tudi izvedlo. Na podlagi si veljavnih zakonov mi je bilo torej mogoče, da sem postavil šolo na popolnoma novo podlago: odredil sem — da verske in druge cerkvene vaje ne spadajo v našo šolo, tako da danes ni niti učitelj, niti učenec ali učenka primorana vršiti katerokoli versko vajo. Z ozirom na posvetno šolstvo sem papravlil jasen in odločen korak, ki pomeni, da hočemo imeti šolo svobodno, v resnici napredno a demokratično brez vsake klerikalne in naboženske primesti. Naravno, da zasledujem ta cilj tudi za bodočnost, ter sem vsled tega odredil vse potrebne priprave, da se čimprej izvrši ločitev cerkve od države. V šolskem ministru se vrše dan na dan posvetovanja zastopnikov vseh smeri, ki se v resnici zanimajo za kulturna vprašanja, da si bodemo konečno na jasnem, kaka mnenja vladajo v republiki o tej stvari in če mi bo le količkaj mogoče, se potrudim in predložim zakon o ločitvi cerkve od države že sedanjemu narodnemu zboru, kar znači, da sem z vso vnemo pri delu. Sicer bi si želel, da bi mnoge tej podobne zadeve koračile hitreje, a ne smete se čuditi, če zastajajo; dela je namreč toliko, da mi pri najboljši volji primanjkuje časa na reševanje vseh teh zadev, zakaj povsodi se mora graditi in pripravljati.

Dovolite, da še drugo stran malce osvetlim. Reklo se je, da moramo svojo pozornost posvečevati ne samo visokim in srednjim, ampak še posebno ljudskim in meščanskim šolam, zakaj prav ti dve poslednji sta, ki nučita vzgojo najširšim vrstam naroda. To je sveta resnica, — o tem ni med nami nobenega prekanjanja — in vsi smo najgloblje zanimani na vprašanju, kako zgraditi ljudsko in meščansko šolo, zakaj to sta šoli, iz katerih prihaja 80—90% celega naroda. In prav zato delam za uresničenje načel, za katere smo se bojevali cela desetletja, to je, da se ljudska in meščanska šola oprostita vseh reakcionarnih življenj, da doraste učitelj svojim težkim nalogam. Tu pa sem poskrbel, da se učiteljsko nudi prilika višje izobrazbe kot doslej, da nam bolj izobražen učitelj vzgoji bolj izobražen našači. Naše učiteljsko je živelo v naravnost strašnih gmotnih razmerah — imeli smo učitelje z 80—100 K (na Kranjskem 66 K) mesečne plače — zato je bila največja naloga Narodnega zbora, potrditi zakon, ki ureja gmotno stanje našega učiteljskega, ki je dal učiteljsko to, za kar so bojevali nad 40 let. Hoteli so doseči enakopravnost z državnimi uradniki, sedaj jo imajo, kar pomenja, da hočemo videti učitelja ljudske in meščanske šole v takem položaju, kjer ni potreba misliti na glad in pomanjkanje, da more tako posvetiti vse svoje moči svoji veliki nalogi. A v bodočnosti hočemo njegov študij prispodobiti visokim šolam, tako da bode učiteljsko ljudskih in meščanskih šol bolj in temeljitije izobraženo kot doslej.

Kar se tiče meščanske šole, hočemo: meščanska šola ne sme biti domena samo nekaterih mest ali privilegiranih občin, temveč deloma na to, da postane meščanska šola imetje in dobrina celega naroda, kajti ona naj je višja šola in pristopna ne samo peščici otrok, temveč postavi se mora za vsak davčni okraj po ena, da bo tako pristopna vsem našim otrokom.

Dalje zasledujemo cilj, tozadevni zakon je že skoro dokončan, da so nadaljevalne šole vseh strok obče in obvezne.

Tako za mesto kot za deželo, kar pomenja, da se mora praktična vzgoja vsi bolj povdariti.

Naj vam še povem, da delujem na to, da bi se ljudstvu nudila prilika nadaljne izobrazbe, hočem, da naj šola dobi možnost in sredstva za izvenšolsko delovanje, ter se tako ljudstvo kar naihitreje izobrazbi. Posebno pozornost posvečam: telesni vzgoji, ki jo smatram za najvažnejšo med sedanjimi perečimi vzgojati. V zadnjem času sem odredil, da se sistematizirajo za ljudske in meščanske šole posebna mesta telovadnih učiteljev, katerih glavna dolžnost bo, da bodo skrbeli za razvoj telesne vzgoje tako v šoli kakor tudi izven šole.

V dosegu tega namena sem dalje odredil, da sestavimo okrajni šolski sveti imenik vseh strokovno izobrazjenih oseb, ki bi bile v stanu voditi vaditeljske zbere telovadnih društev. Jaz sam sem izšel iz telovadnih društev in prepiral se je, da je v naših vrstah dosti dobre volje podar je postopanje pri tem sila pomaj-svečati telesni vzgoji najvišjo skrb, venkljivo in nemetodično ravno vsled pomanjkanja strokovnega znanja in zato sem izdal to odredbo, da omogočim na ta način uresničenje želj stremečih za tem, da se osnujejo vaditeljski tečaji za našači vaditeljev.

Dalje sem odredil, v kolikor se tiče novih stavb za šole, da se dovoljujejo v bodoče samo one stavbe, pri katerih je poskrbljeno za pokrito telovadnico in nepokrit telovaden prostor, to pa radi tega, da se morejo v telovadnici vršiti tudi javna molojna predavanja.

Sodrugji učitelji lahko potrdite moje besede, da se teden za tednom pojavljajo pri otrocin gotovi znaki telesnih napak ali pa nagnjena k raznim boleznim. Učiteljsko nima časa posvečati stvari več časa, v najboljšem slučaju pošlje domov listek, ki navadno nima nobenega uspeha. Tako se zgodi, da raste deca dalje kot drevo sredi gozda, ž njim pa sveda tudi napaka, ki napravi iz njega navadno pohabljenca ali duševno manj vrednega itd. Za take in podobne slučaje hočemo napraviti sledeče: Ministrstvo bode imenovalo posebne v ta namen izsolane osebe, ki so obiskovale šole za socialno skrbstvo, katerih naloga bode, voditi pregled vseh šol in šolskih otrok; učitelji, odnosno upravitelji šol pa bodo tem-le osebam naznanjali vsak slučaj bolezni in bolehanja na duhu. Na Angielskem imenujejo zgoraj naznačene osebe »scool stellers« — šolske sestre. Naloga takih šolskih sester bode, da obiskujejo rodbine, prouče razmere otroka in s prijateljsko pomočjo odstranjujejo korenino zla, bolezni ali uboštva, da se more za otroka zopet poskrbeti, ter ga rešiti daljšega propadanja. Na drugi strani so pa zopet slučaji nepravdnosti, ki se morajo odstraniti n. pr. razposajenemu, živahnemu dečku pravi učitelj faiot, to se ga prime in do 14. leta se gleda nanj s posebnim očesom kot na falota. Starišem se pošilja listek za listkom in dečku se štejejo udarci od jutra do večera, od večera do jutra. Včasih je to nemiren duh, toda do korenine zdrav, ki bi bil lahko povsod prvi. Tudi za take slučaje se ustanove mesta šolskih prijateljev ali prijateljic, le teh naloga bo, obiskovati rodbine, dognati, kaj je v takih učencih, iz kakih tal rasto, da bi se tako moglo blažljivo vplivati na stariše k odstranjenju zadržkov, in da bi se taki zadržki ne morali v bodoče več vzgajati tako kot doslej, namreč s palico in pretepanjem.

Skratka naša dolžnost je, tako s strani pedagogike, kot šolske in telesne vzgoje skrbeti in stremeti za tem, da bode naše šolstvo v vsakem oziru najpopolnejše, da na ta način nudimo narodu priliko, da bode nasledujoča generacija bolj dospela in zrela, da bode njena vzgoja v resnici demokratična, svobodna in napredna. V tem smislu napredujemo in delamo, ter želimo, da bi se ta duh zanesel tudi v celotno naše šolstvo od ljudske šole pa vstevši univerzo, gledam na to, da bi se nam odgojil politično zrel narod, zmožen ustvarjati nove dobrine in vrednote. Samo v tem slučaju nam je svoboda zagotovljena, samo v tem slučaju se dajo rešiti vprašanja pravdnosti in demokracije v socialni in gospodarski smeri, če znamo tvoriti nove gospodarske vrednote, čim največ jih je treba, če jih hočemo potem, ko pride čas, pravično razdeliti tako, da jih pride na vsakega kar največ. Narod beračev ni svoboden narod. Radi tega prispevajmo vsak po svojih močeh k temu, da postane naše šolstvo v resnici demokratično in napredno, da bi imelo in dajalo poleg globoke metodične naobrazbe tudi kar največjo praktično vrednost, stremečo za stvarjanjem dobrin in gospodarskih del.